

на 9 міс.	на 8 міс.	на 7 міс.	на 6 міс.	на 5 міс.	на 4 міс.	на 3 міс.	на 2 міс.	на 1 міс.
-	-	-	-	-	-	6-80 р.	4-50 р.	2-30 р.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця. — За зміну адреси 50 коп. (при зміні докуче прикладати стару адресу).

На повертання авторам рукописів належить прислати марок, також і на листовні відповіді, інакше відповіді друкуватимуться в „листуванні“.

Адреса редакції й контори:

У Києві, Володимирська ул. 42., Клуб „РОДИНА“. Телефон редакції 25-77. Почт. скринька № 373.

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА Й ЛІТЕРАТУРНА.

Виходить щодня, окрім понеділків і днів після великих свят.

На IV сторінці:
За 1 рядок в 1 шпальтці . . . 40 коп.
За 1 рядок в 2 шпальтці . . . 80 коп за кожний ряд.

Особам, що шукають праці за оголошення не більше як в 3 рядки в 1 шп. і руб. за 1 раз.

Контора відкрита від 10—2 год. і 4—6 год. дня.

Ціна окремого № у Києві 10 к.
В провінції і на вокзалах 11 к.

Радина

Нова Рада.
Київ, Гогольська 27—3.
Володимир Дурдуковський.

Сьогодні — перший День Українського Національного фонду.

Київ, 20 травня 1917 року.

Розрухи і боро- Ні для кого вже не тьба з ними. секрет, та і трудно таїти те, що по всій величезній Росії почалися в останні два місяці чималі розрухи, які з кожним днем ширяться більше і більше, захоплюють не тільки окремі села, містечки, а й цілі повіта. єсть навіть губернії, особливо на Волзі (Самарщина, Нижегородщина та інші), які по старому вже можна цілком називати „небезпечними з боку спокою“. Тут анархія так поширилася, що викликала тривогу навіть в Петрограді, і Тимчасовий Уряд мусів видати відозву, а трохи згодом і офіційну постанову з закликом взагалі до боротьби з анархією, вживаючи, де треба, в цій боротьбі найрішучіших заходів.

Очевидно, що становище не зовсім безпечне, тим більш, що підчас усяких розривів вилізвають наверх усія темні сили, які мутять маю свідому людність, провокуючи її на усія сумні вчинки, погрожуючи так тяжко здобутич нові народні цілі. Ці темні сили простують до „своїх старих“ і виробованих способів: грабунками, пожежами, підкопанням ласих до горілки і т. инш. Все, як бачимо, способи добре виробовані ще за романівських часів, і Тимчасовий Уряд закликає до боротьби з ними шляхом рішучих заходів. Але, зразу постає питання, які можуть бути ці рішучі заходи. Адаж не можна тільки вигнати цих романівських рішучих заходів, які тоді вживалися в боротьбі з ноступовими і демократичними виступами. Країна стала на шлях культурного життя, і в боротьбі з антикультурними проявами треба вживати не охлх крутих засобів, а простувати до той мети так, щоб усія анархичні розрухи не могли навіть коїтись; треба попередити ці розрухи. Як бачимо з ціої вишк прикладів, звісток, телеграм і т. инш. анархія вгнідилася собі там здебільшого, де культурне життя стоїть на дуже низькому ступні, або де його зовсім немає, де людність прийняла звістку про волю цілком поверховно, де вона бере волю голями руками і таку, якую та воля їй здається, де немає ніяких змаганнів за вищий ступінь, за ідеал воли.

Ми ні кришки не помилились, та і про це свідчать щоденні депешні звістки офіційного Петроградського агентства, що майже 75% усіх анархичних розривів припадає на східну Росію, а тільки яких 25% на всі інші частини держави, між иншим і українські губернії. Чому це так? Ясно, що розрухи менше там, де більш культурна людність, де зрозуміла воля і її силу не в анархичних виступах, а в найвищому її розумінні. Нас українці це може тільки тішити. На Україні йде зараз волицезна національна культурна робота; йде боротьба за самовизначення; до неї по малу стягаються й менші свідомі елементи. Працює хто, де може: той коло провінційної праці, той коло національної громадської роботи, той коло політичних партій. І всі, навіть ті, що не втягнулися в загальну працю, бачуть, що коло воли треба працювати тільки культурним шляхом і це дає гарний приклад мало-свідомій частині людності; приклад той шириться на село, в усія закутки, куди раніш і не заглядав сонний промінь. Отже такий тільки спосіб — єдиний рятуючий від анархії, від темних, лідких розривів і цього тільки способу й боїться ті темні сили, що підбурюють невідому людність на вчинки, підточуючі молодю волю. На Україні цим темним силам не має місця і навіть спроби їхні в цьому напрямкові зустрітуться найрішучій опір. Українці цілі століття ждали так бажаної волі, знають її ціну і знають, що погнбел воли, її трина-це змархія, безладдя і до цього вони ніколи не принустять. Коли ж і траплялись подекуди прикрі випадки, як то було на Волині, то це сталося тільки тому, що тільки культурна робота не встигла ще доосейти до мало-свідомої людності, затурканой на протія цілий рядок усіякми Віталіями та прісіями їм чепцяки.

Справи української школи.

Реформа школи на російській Україні — це одне із дуже важких завданнів, які повиня виконати тямуща частина нашого громадянства. Які наслідки матиме корисне та безкомпромисове виконання цього завдання, про це нікому не треба говорити, досить підкреслити, що в школі кується будучиць кожного народу. Розуміючи вагу цього завдання ми, галицькі Українці, шльаємо стежем, як розвивається шкільна справа в тій частині нашої Батьківщини, якою своєю величюю та засобами повиня й мусть стати основою нового державного організму, котрому доля судила бути коліс не тільки географічним, але й політичним та культурним осередком Словянщини.

На жаль не можемо потішити себе правильним розумінням тієї справи. Читаям звідомлення з наради членів Київської шкільної округи і чудно якось борється на серці. От хочби й таке: „Ф. Миколайчик погоджується з д. Дубенцем, що до українізації школи треба йти обережно, що українська літературна мова дістала малій розвиток через утиски, і закликає іменем свободи (Курків мп.) винести на світ увесь духовний скарб“ („Нова Рада“ ч. 20). „Тя дивна плутаєнна думка! Про українську літературну мову говориться так, кеначе б у нас не було ні Колларівського, ні Квітки, ні Шевченка, ні Квітки, ні Драгоманова, ні Франка, ні І. Левицького, ні Грушевського, ні... і багато багато назбиралося в нас імен людей, які мають величеські заслуги коло розвитку літературної мови. Нині, слава Богу, є вже в нас претарні підручні граматичні української літературної мови, зложеної наскрізь науковим методом. Знаймо хоч би проф. Ст. Смаль-Стоцького „Grammatik der ruthenischen (ukrainischen) Sprache“ (Відень, 1913), що є науковим синтезом до теперішньої граматичної праці цілої України, та його „Граматику української мови“ для середніх шкіль, видану у Відні 1914 р., наскрізь перероблену, в якій і сам матеріал претарно угрупований і термінологія виправлена і правопись увормована згідно з вимогами нижнього рівня літературної мови, а найважкіше, що ця граматика не знає компромісу: вона групує граматичний матеріал строго науково не оглядаючись ні на ліво ні на право, а виходячи тільки з становища живої мови. Через те в ній перекомиюча послідовність від початку до кінця. Отже основні, і то солідні, тревали в нас є, і нарікання на малій розвиток літературної мови щонайменше — непорозуміння. Через те й закликає іменем свободи“ винести на світ увесь духовний народній скарб — доволі неясний і бренть якимсь „мітинговим“ тоном...

Читаям даліше — і справа прояснюється... Пан А. Феценко, який теж радить бути обережним ще бо-зна скільки літ, боїться, що ті, котрі вимагають приступити до українізації з осені, хочуть завести в школі „галицьку мову“, котра більш не відповідає народнім інтересам, як російська... А це що? Хто се говорить? Вертаеш у гору, дивився на призвище — українське. Та хибя ж українець може щось таке сказати? Що це таке „галицька мова“? Ми жывемо в Галичині і знаємо одну тільки літературну мову для цілої України від Карпат по Кавказ, основою на живої народній мові, що розпадається на діалекти, говорі; але й між говорами не находимо „галицького“. А в Києві члени шкільної округи наїшли „галицьку мову“! Невже ті письменники, російські українці, що друкували свої твори в Галичині, от хочби Грінченко, Ковчівський, Левитський, Вечуй, М. Грушевський, Л. Українка, М. Коцюбинський і б. ин., писали „галицькою мовою“? Адаж їхні твори займають мало що не половину галицької літературної продукції. На їхній мові вчявся галицькі українці, їхня мова була зразком для галицьких письменників; вони присвоювали собі її так далеко, що навіть подіявлялися, подтавські, київські та й провинціалізм, а то й очевидні москалізми брали у свої творі тому тільки, що їх уважають письменниками з Поділлящини. Звісно, є письменники, яких мова має ба-

гато галицьких провинціалізмів, так ніхто нікого не силую заводити їх в народню школу. А вже голосити і своїм і ворогам такий абсурд, як той, що „галицька мова“ не відповідає народнім інтересам. Більш як російська (менї неясно, що бесідки розуміє під терміном „російська“: чи російська українська чи російська московська; ясна річ, що не можна говорити „російська мова“ в такому розумінні як „російська державна“, бо одно з другим не погравяється), це школярська наївність. Над сим можна би перейти спокійно до днешнього порядку, коли б воно не свідчило про існування хоробливого явища, яке назвав би я локальним сепаратизмом з додатком безпринципної компромісовости. Про це перекомиє нас той страх, що наша мова не матиме „російської“ термінології.

Але ж ті панове забувають, що компромісовість може бути корисна й оправдана тільки в області практичного життя, пр. в політиці, економіці... але в науці під жаждою умовою! Це зрештою всім відомо. На жаль саме в питанні про нашу літературну мову та грамматику той локальний сепаратизм та компромісовість відиграє чималу ролю. Він доводить до того, що в нас без ліку правописів, кілька граматичних курсів, а трохи не має недостатє головної прикмети: логічної послідовности.

Не можу говорити про це ширше, бо ж у політичній часописі на семісе. Обмежує кількома прикладами. От хоч би що „де-термінологія“. Е в нас, у Галичині, вироблена, як зазначає Е. Тимченко в 23. № „Новой Раді“, спільними силами цілої України термінологія. Значить нема потреби говорити щось нове та ще й незручне. А помію того сам Тимченко у своїй „Українській грамматиці“ (Київ, 1907) уживає чимало новотворів, на мою думку дуже незручних, як: ретівник, часівник, прислівки (се очевидні помозіми) замість іменни, дієслово, прислівники, які не пахнуть ні помозізмами ні москалізмами. Поминувши те, кілька там чужих слів: суфіксів, профіксів, деклінацій, колюгацій і т. д., замість українських: приставка, наросток, відміна і т. д. Правописні непорозуміння рішуть у свій час компетентна українська наукова інституція. Коли зачешили це справу, так це тільки тому, що не живо займає теперішній рух коло українізації шкіль на російській Україні. Загалюю-національний інтерес вимагає від нас наскрізь організованої продукційної праці у всіх напрямках. Коли українця може похванитися якимсь небудь тривким здобутком умової праці своїх синів, так було б непростимим гріхом похенувати їх тому тільки, що переведено їх в життя в якомусь закутку її просторої території, і зачинаючи працю аб ово. На сьому становищі повинні стати всі ті, що їм припадає миль, хоч тяжкий і відвічалний, обовязок вивторювати кадри робітників на ниві рідної мови в рідній українській школі.

„Демократический Союз друзей русской культуры“ на Україні.

Коли засновується представниками наукової нації серед нації пригнобленої товариство з метою підвищувати культуру тієї пануючої нації так... у 90 випадках з 100 — діяльність того товариства буде шкодлива за для пригнобленої нації. Виходячи з цієї думки я з сумом прочитав про організацію „демократического Союза друзей русской культуры“ у Києві для мене зрозуміло, що діяльність „демократического союза“ — буде русифікаторська. Звичайно у нас є багато представників великоросів, які дуже боїться страгати на Україні ставовище наукової нації, з того часу коли настає автономний лад на Україні, коли ширкою розвкрється її власна культура. Ще більше є у нас українських перевертків, які вороже відносяться до розвитку власної Української культури, — може більш вороже (як усіякі репретати, — ніж чистокропні великороси.

Притакими умовами цілком природна річ, коли люди зубами і руками держаться за своє становище представників пануючої нації і вживають усіх можливих засобів щоб не втерять цього становища; коли вони ведуть пропаганду в приемному для них напрямку, коли вони засновують відповідні товариства, союзи то що... То їх справа. Така діяльність диктується їхніми власними інтересами, бо їм байдужі інтереси народу серед котрого вони живуть.

І не те. власне кажучи, було менї сумно що такий союз заснувався у нас у Києві. Він має право на існування, коли є люди, щоб його підтримувати; сумно мені було те, що на чолі його стала людина, до якої я відносився з великою симпатією і поважанням, яка була моїм товаришем по першій державній думі й по дуеській фракції. Кажу я про Л. М. Яснопольського... Дуже менї сумно, що цей шановний діяч у ці великі часи рішуче відокремився від української справи і приєднався до кола українських перевертків. П. Чичевський.

У Києві.

Мітинг 20-го травня в великому Оперному Театрі. В мітингу приймуть участь: В. Прохорович, Національний Фонд, О. Шулгін (У. Р. Д.), І. Чолієвський (У. Р. Д.), І. Степанко (Україна), І. Степанко (Україна) і Святослав Рух, А. Шолохов (У. Р. Д.). Агларне питання. М. Порш (У. Р. Д.).

Відчислення 10% з театральних зборів на український Національний Фонд. Театр д. Неолобіна, театр Стровца, Інтимний театр, театр Шато і театр Колесніченка, а також деякі кінематографи постановили відчислити певний процент зі своїх зборів 21-го мая на Український Національний Фонд.

Робітнице т-во „Рідний Курінь“ улаштує 21 і 22 травня (мая) в Аносівському саду на Печерську гулянку з військовою музикою. На естраді концертний відділ: спів, декламація, бандуристи. При вході будуть збиратися жертви на Український Національний Фонд. Продаватимуться національні значки.

Зібрання.

Рада Київської „Просвіти“ всіх членів обібраних і кооптованих, кандидатів і ревізійну комісію, а також весь склад буршів Ради прибути неодмінно на збори для обговорювання справи про з'їзд всіх „Просвітів“ в Києві.

Збори відбулися в вівторок 23 квітня в 6 годин вечора в помешканні Українського Клубу (В. Володимирська 42). Згідно з постановою першого засідання Ради прохали всі члени прибути рівно в 6 годин тих, хто має можливість, або зовсім не має змоги прибути, прохали повідомити або листом, або телефоном.

Збори Ради Всеукраїнської Співки відбулися в суботу 20 травня о 7 год. вечора.

Голова Ради Губенко.

Вісти з краю.

Ленці в „Просвіті“. В помешканні Мануйлівської „Просвіти“ (на Катеринославщині) прочитано було дві лекції за для членів товариства. Читали: А. Кашенко — „Чи має право Україна на автономію?“ і В. Віднов — „Який був державний лад“. Слухачів було коло 250. Висловлено бажання, щоб хто-небудь з лекторів виклав короткий курс історії України. Гурток Українства. В Катеринославі гурток Українства (при першій комерційній школі) на революційну літературу для селян зібрав поміж учнями, від продажу національних значків то-що 179 карб. 27 копійок. На ці гроші куплено видань „Просвіти“ Катеринославської й „Українського Видавництва“. 1) „Про Установчи Збори“ — 100 примірників, 20 карб. 2) „Як стала революція“ — 500 примірників, 15 карб.

3) „Цар чи республіка“ — 1000 примірників, 20 карб.

4) „Про Український народ“ Кома-ренко — 4000 примірників, 32 карб.

5) „Як жив Український народ“ Б. Грінченка 290 примірників 50 карб. Разом 187 карб. В касі ляжилося 42 карб. 27 копійок.

Літературу куплено для роздачі тим членам гуртка якідуть з Катеринославу додому на села.

Товариство Шкільної Освіти. В Катеринодарі відбулася організаційні збори Кубанського Українського Товариства шкільної освіти.

Комітет товариства шібно готується до українських учительських курсів, видання дитячої і взагалі педагогічної літератури.

Могила Степана Руданського. Ятинська українська громада постановила виорядкувати могилу поета Степана Руданського.

Українці в Криму. В Алупці закладено українську громаду.

Гімназія для хлопців і дівчат. В Харькові група педагогів-українців з осені цього року одриває українську гімназію для хлопців і дівчат.

Бранці. У Бахмуті відбулися збори бранців — українців (галичан).

„Просвіти“. Закладено Товариство „Просвіта“ в селі Кругликах Лубенського повіту на Полтавщині.

У містечку Мірошіві на Курщині відчинено „Просвіту“.

За старі порядки. Уманський повітовий вишкільний комітет (на Київщині) звернувся до повітового комисара з проханням вжити всіх заходів, щоб із села Ботанички перешли багюнжу Василевського, до якого селяне ставляться вороже. О. Василевський обстоє старий уряд і старі порядки.

Вечір української народньої пісні. В Умані в помешканні українського політичного клубу відбулися два концерти українського народнього хору під орудою Л. Кудряцького.

Нова українська газета. В м. Ромні на Полтавщині виходить (3 рази на тиждень) народня українська газета „Наша Співка“.

Газета освітляє інтереси трудовничого селянства, робітників та життя кооперативне.

На повітових земляних зборах. В Каневі на повітових земляних зборах ухвалено видавати тричі на тиждень газету українського й російської мовами.

День „білої квітки“. Представником у Катеринославському відділі „Ліги боротьби з сухоюгою“ для участі в улаштуванні дня „білої квітки“ Рада „Просвіти“ вибрала Я. Рашкевича. Представника „Просвіти“ зустріли дуже прихильно й просили, щоб „Просвіта“ й надалі підтримувала діяльність ліги.

Долад А. І. Воронця. В Хороші учитель А. І. Воронця, якою Хорольське учительське товариство взаємної допомоги делегувало в Київ на Всеукраїнський з'їзд, — на зібранні учительів м. Хорола та всього повіту прочитав доклад про з'їзд і свої вражіння.

Нове видавництво. В Житомирі відновляє діяльність припинено навпочатку війни видавництво „Стерні“ виданням двохтжневого художньо-містечкового часопису під такою ж назвою. Молодих письменників запрошують надсилати свої твори І. Г. Зоранчукові, Губернська Земська Управа, Житомир.

Вистава. В Одесі гуртком солдатів-українців з запасного Артилерійського дивізіона було виставлено: 1) „Помірність“; 2) „Мартинова помста“, під орудою солдата Берекнюка. В антрактах грав оркестр дивізіона.

Прибутком від вистави піде на користь солдатського комітета дивізіона.

Перед початком другої комедії голова військової громади при запасному Артилерійському дивізіоні прапорщик Щоголів, з кону звернувся до присутніх з промовою, в якій розмовив про Українську Центральну Раду, її завдання і значіння для Українського народу, про Український Національний фонд, і закликав до пожертв на фонд. Тут же було зібрано 32 карб. 7 коп., які й придручено до зібраних громадою раніш.

В с. Пірогах (на Полтавщині) „Просвіта“ улаштувала виставу: ставили комедію Івана Тобілевча „Розумний і ду-

Умисно дула пальці. Так виставили йому на дев'ять років, але бажаних подвигів було так багато, що всі не змогли поміститися в помещаньких. Присутній щиро вітали аматорів і просили як можна частіше улаштовувати такі вистави, концерти, виступи і т. і. Частого прибутку зазналось до 180 карбованців. «Прогресіва» робить всі заходи, щоб улаштувати виставу ще й на Зеленої Святи і частий прибуток віддати на Національний фонд.

Українські з'їзди. Перший український губернський з'їзд на Поділлі, який відбувся 5—6 травня і пройшов досить гарно, викликав за собою низку повітових українських з'їздів.

В Брацлавці вже відбувся з'їзд (14-го травня), на котрий прибуло до 300 чоловік з цілого повіту. Тепер 21-го буде повітовий з'їзд в Ольгополі, а 23-го в Проскуріві. По всьому Поділлі одимнулось багато «Прогресів». Край помітно оживає, але відчувастись брак лідерів-керівників.

Українська Центральна Рада.

До У. Ц. Р. надійшли такі телеграми, привітання та заклики:

Прогресивне Товариство «Українець» в м. Петрозаводському.

Високошанована Центральна Українська Радо!

Ми, громадяне міста Петрозаводська та салдати, організувавшись в просвітнє товариство «Українець», несемо Вам низький уклон і гаряче братнє привітання. Ми певні, що Ви не дасте загинути нашій рідній Україні і розсудите її путя, які сковавши її самостійне життя. Опирайтесь на нас, громадяни, та гукайте на увесь світ, що й ми люди і ми хочемо жити, як нам хочеться, бо ми не подустимо ніякого втручання в нашу справу хижакам, відвіля б вони не були. Працюйте ж, вірні сини, на користь нашій Україні, знайте, що й ми з вами будемо йти до волі України, яка буде жити в федеративній демократичній республіці Росії. Хай живе наша Мати Україна. Хай живуть її вірні сини.

Голова Товариства К. Христиненко
Писар Т. Сіначук.

Прогресивне Товариство «Українець» в м. Петрозаводську.

Високошановний Михайле Сергієвичу!

Новозасноване громадянське українське просвітнє товариство «Українець» в м. Петрозаводську на Олончинці, шле Вам своє щире привітання і бажає Вам сил та енергії для дальшої праці на користь рідній Україні. Будуть певні, що Ваші думки—є наші і Ваші багаторічні—є наші, а дорога, яку Ви висуваєте з метою з наближення синів України—є бажана для всіх братів українців. Щастя в Вашій справі у Ваших замірах.

Голова Товариства К. Христиненко.
Писар Т. Сіначук.

Від нас передайте владку в Національний Банк поки що 50 карб., які ми Вам посилаємо.

З фронту:

Військова Рада 2-го Заамурського залізничного батальйону на зібранні 15-го квітня сього 1917 року доручила мені щиро вітати Центральну Київську Українську Раду, на чолі з головою М. Грушевським, яку ми вважаємо за найближчий оборонний інтерес нашого народу. Придухаєм і свій голос до Центральної Ради. Хай живе автономна Україна в найкращій розв'язці своїй культурно-наукової і економічної сил вільній демократично-республіканській Росії.

Голова Ради Гриць Галашко.

Про складання кадрів учителів*).

Над Україною засіяло сонце волі. Вся соборна Україна святкує цей надзвичайний празник, празник величю перемог добра над злом, світла над темнотою, правди над кривдою, волі над неволею. І ми, вчителі України, од всього серця вітаємо це велике свято рідного краю, всією душею предчуємо до нього і поділяємо його. Але разом з тим ми добре розуміємо, що та свята, давно сподівана, мукана і кривавимі словами здобута воля кладає на всіх нас, свідомих синів України, негайний, важкий і відповідальний обов'язок—бути гідними волі, закріпачити її ділами, перевести її в життя, зробити її життєвим фактом, тісно і непорушно зв'язаним з життям організмом народнім. На нас, діячів школи, випадає дуже велика і значна роль в цій важкій і негайній роботі. Рідна школа—це найголовніша, найважливіша підвалина національного життя і нашого національного відродження—без рідної школи ми не маємо сили в народі, а без народу ми—ніщо. Ось чому всі сили прикласти, всіх можливих засобів вжити, щоб як найшвидше і як найкраще організувати шкільну освіту од нижчої, народної аж до вищої. Тимчасовий уряд російський зтвердив за нами право на рідну школу. Але заспокоюватись на цьому не можна,

* Доклад Київському педагогічному з'їзду.

Питання про цукроварство на Україні.

В ч. ч. 27 і 35 «Нов. Рада», д. Ю. Постерня зачевив дуже важливу справу, а саме: «про цукроварство на Україні».

—справу, що має дуже велике значіння взагалі, а для нашого краю з'особа.

Як відомо, так звана Російська Цукрова Промисловість то власне є цукрова промисловість на Україні, бо 80% цукроварень в Російській державі (без Польщі), стоить на Україні, переважно на Київщині, Поділлі, та інших губерніях.

Цукроварство на Україні що розпочалося в першій половині минулого століття, в останні часи дуже розвинулось, дає добрі заробітки, як трудящому народові, так державі і капіталістам, які охоче вкладали і вкладають в це діло свої гроші. Цукроварство цілком перестроїло сільське господарство нашого краю, надавши йому особливий, яскраво виразний, так званний «буряково-пшеничний» характер.

До війни, площа засіву під бур'яками виносилася щось коло 600.000 десятин заводської, поміщицької та селянської землі, з виробом цукру щось коло 90 мільйонів пудів. Розвиток цукроварства на Україні останніми часами йшов так швидко, що загрожувати стати надмірним і чимало завдавало клопоту, як заводчикам, так і «державним мужам» старому уряду, що вирішували справу по старому, або, по змові, заповіті гострих кризисів, через, небезпеку так званіх «лишків» цукру в державі. Лишили ці тяжили як на продукцію, так і на ринок і через урядову опіку не дуже добру організацію цукрової «регулювання», порідкування ціною справою останніми часами викликало загальне невдоволення зацікавлених кругів. Невідомо, чим би все це скінчилося, як би не війна, а саме війна перервала все це і почалася нова, цілком несподівана ера. З часом, замисль величезної продукції і вивозу за кордон, цукру почало не вистачати навіть для себе й зараз, наприклад, хочуть вже не про те, як би позбутись, а як би заповити ліхові «цукрового голоду», який останніми часами найбільше позначується, і коли вчасно не заповити йому, то це може загрожувати нашій державі не аби якою бідою.

Що ж сталося, що за причина такої дивовижної перемены? А сталося от що: Раніше, до війни, цукор взагалі, порівнюючи з населенням держави, не дуже то розходився в себе дома і хоза споживав його на «двітришкиму ринку» щороку чим дещо збільшувався. Все ж не так багато, як тепер. Тепер, коли не було така значна, щоб порідкати на заводах отих «лишків», не мали клопоту з ними і т. п. Це через те, що народ, через усілякі причини, вважав для себе цукор за якийсь це ніби ласощі, що цукор для його був не звичайним харчовим засобом, а рідкою загалі празничною. Під час же війни, коли до харчування війська потягнуто було силу цукру, коли, з другого боку, у народу врешті забракло інших харчових продуктів, або вони стали дорожчими за цукор, коли з різних причин у населення позаводилося більше грошей,—тоді понят на цукор, як продукт уже харчування, а не тільки ласощі, як то було раніше,—значно збільшився і все збільшується. З другого ж боку, разом з тим, продукція цукру на Україні починає підпадати, посіви бур'яків почали зменшуватись. Царство Польське, з його цукровою промисловістю, одійшло до німців. Попит же в державі все збільшувався й зараз як відомо, ми стоїмо перед небезпечною «цукровою голоду», і над цим неодмінно треба уважно розмислити і в інтересі державі й нашого краю.

Як же це сталося і які проти них можна знайти ліки?

Що до загальних причин, то головні з них такі: «топливо», транспорт, та недостатність великих мішків, окрім бур'янів, товарів та урядової заводської, що так утруднилася їхня заготовка й приставка на заводи. Що ж до спеціальних при-

чин, то тут іще варто сказати про «стаціонарний голод» і бур'янів.

Через усюку дорожничу та скрут, посів бур'янів зменшується,—головним чином плантарських, а особливо селянських. Головна причина полягає тут в тому, що бур'як, під теперішній час, став «плантарогом», в його господарстві не вигідний, не користний, як то було раніше,—а завдання. А чому?—тому, що заводи, добуваючись як найбільшій ціни на свій цукор й мажываючи на йому (й своїх власних бур'яках) величезні гроші,—це дуже то поспішали й поспішають їти на зустріч своїм «плантарогом», що до ціни на їхній бур'як. Вони, порівнюючи, ще більше як раніше, за невеличкими винятками, платять їм не відносно відну ціну й примушують їх цим кидати тим часом що взагалі користну культуру й переходить на іншу—на пшанню, яка потребує і менше клопоту і менше людей і більший врешті зароз зиску дає. Справді бо, як при обговоренні в «Центросахарі» ціна на цукор, так і в статтях д. Постерні, говориться про те, що коли здіймалася річ про ціну на бур'як, то з боку заводчиків було заявлено 6 карб. за мірку (берковець 12 пуд.), а з боку кооперативів—5 карб. й «на ціні, як каже д. Постерня, ціні сприялися». Але ж це ще не означає, як, очевидно, гадає д. Постерня, що як раз таку саме ціну заводи й платять чи мусять платити своїм плантарогам за їхні бур'яки,—цілком ні!

Гадаючи так, доб то, що ціна ця є обв'язковою до оплачування селянам та іншим плантарогам за їхні бур'яки, д. Постерня гаряче закликає їх як найбільше засвіти бур'яків й вести їх до заводів, або ввратувати державу й забезпечити собі добрий заробіток... Отже, на жал, не так є, бо ціна ця, чи ціна, є тільки теоретична величина, яка була тільки покладена в основу при обчисленні вартості цукру для заводчиків, при встановленні для них твердої ціни на їхній цукор. Отже, заводчики доводили, що за бур'яки вони платять, що бур'яки їм обходяться селянам, не менше як 6 карбов. мірка (12 пуд.), а кооперативи настояжно—переважно потребителів) настояжно (для здешнівний цукру) на 5 карбованців за берковець. До оплачування ж плантарогських бур'яків це на жал, не має ніякого обв'язкового для заводчиків значіння, про це на жал, ніхто не подбав і вони, по старому, маючи в своїх руках велику силу, не дуже сами поспішають і платять здебільшого майже стару ціну—2-3 карб. за мірку (12 пуд. берк.). Коли ж приходить «говорити з ними з цій справі й указувати, що така ціна не відповідає справі становити на ринок й ціна на цукор, то заводчики відповідають: та правда, але ж такі ціни, такі доходи на цукрі, то річ тимчасова, переходяча мовляв, а ціна на бур'як, то річ консервативна й коли зараз дати ціну на бур'як відповідно до теперішньої ціни на цукор, то їх дуже трудно буде потім зменшити й ми мусимо мати потім великі втрати. Шкож до теперішніх наших заробітків, ну щож—тепер всі заробляють...

Натурально що під теперішній час, коли така дорожняча на все, між іншим і на робочі руки, кожний господар, при найбільшій навіть охоті сіяти бур'яки—відмовляється від того, бо в баринах заводчиків на цукрові він не приймає жадної участі й одбирає за свій бур'як тільки те, що йому з ласки виплачують заводи, які приймають від нього його бур'як. Отже, коли воно так, то значна частина вики в цьому, між іншим лежить і на «центросахарі», який обмірковуючи цю справу й установлюючи ціну, дбав лиш про те, щоб з одного боку, повздержати апетити заводчиків, а з другого—захистити споживачів, забезпечити їм цукор певною ціною, але ж, разом з цим, а ніяк не подбав про визискування заводчиком «плантарогів» своє національне добро і тільки чекав слушного часу, щоб привселюдно виявити його. По-за стінами офіційної школи кльаво йшла своя, рідна, національна освіта й самоосвіта. Значний процент молоді одкидкався на заклик до рідної освіти. Праці й постійні знання з целю впеваляли кожного народнього вчителю, що це не втерув живої педагогічного чуття, в тому, що народня школа повинна бути рідною, українською. Все це спричинилося до того, що, не вважаючи на всі заходи уряду, українські вчителі не загубили зв'язків з народом, не зневіршили в рідній школі, бодай хоч помаму готувалися до неї і зараз в великій кількості з'їхалися з різних самих далеких кутків на наш з'їзд, щоб гуртом порадились, як найкраще організувати і провадити в життя справу українзації школи. Хіба ж це не втішене з'являє, хіба ж це не найкраща одповідь царському урядові на його денационалізаційні заходи?

До вас, шановні товариші, яких мало частина бачити на цьому зібранні, мов перше слово, мов перше прохання. Коли кожен з нас, вважаючи необхідним зараз же взятись за українización школи, зачитає себе, а хто ж провадитиме цю справу, кому ж доручити це конче потрібне і важливе діло?—одповідімо одностайно, одноголосно і рішуче: «Це наш святий обов'язок, ми мусимо, не вагаючись і не гаючи дорогого часу, взятись за це велике діло». Складаючи надію на когось іншого, чекати, що хтось зробить за нас ту роботу, яку негайно повинні самі зробити, не можна: ми мусимо,

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

зберіг своє національне добро і тільки чекав слушного часу, щоб привселюдно виявити його. По-за стінами офіційної школи кльаво йшла своя, рідна, національна освіта й самоосвіта. Значний процент молоді одкидкався на заклик до рідної освіти. Праці й постійні знання з целю впеваляли кожного народнього вчителю, що це не втерув живої педагогічного чуття, в тому, що народня школа повинна бути рідною, українською. Все це спричинилося до того, що, не вважаючи на всі заходи уряду, українські вчителі не загубили зв'язків з народом, не зневіршили в рідній школі, бодай хоч помаму готувалися до неї і зараз в великій кількості з'їхалися з різних самих далеких кутків на наш з'їзд, щоб гуртом порадились, як найкраще організувати і провадити в життя справу українзації школи. Хіба ж це не втішене з'являє, хіба ж це не найкраща одповідь царському урядові на його денационалізаційні заходи?

До вас, шановні товариші, яких мало частина бачити на цьому зібранні, мов перше слово, мов перше прохання. Коли кожен з нас, вважаючи необхідним зараз же взятись за українización школи, зачитає себе, а хто ж провадитиме цю справу, кому ж доручити це конче потрібне і важливе діло?—одповідімо одностайно, одноголосно і рішуче: «Це наш святий обов'язок, ми мусимо, не вагаючись і не гаючи дорогого часу, взятись за це велике діло». Складаючи надію на когось іншого, чекати, що хтось зробить за нас ту роботу, яку негайно повинні самі зробити, не можна: ми мусимо,

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

зберіг своє національне добро і тільки чекав слушного часу, щоб привселюдно виявити його. По-за стінами офіційної школи кльаво йшла своя, рідна, національна освіта й самоосвіта. Значний процент молоді одкидкався на заклик до рідної освіти. Праці й постійні знання з целю впеваляли кожного народнього вчителю, що це не втерув живої педагогічного чуття, в тому, що народня школа повинна бути рідною, українською. Все це спричинилося до того, що, не вважаючи на всі заходи уряду, українські вчителі не загубили зв'язків з народом, не зневіршили в рідній школі, бодай хоч помаму готувалися до неї і зараз в великій кількості з'їхалися з різних самих далеких кутків на наш з'їзд, щоб гуртом порадились, як найкраще організувати і провадити в життя справу українзації школи. Хіба ж це не втішене з'являє, хіба ж це не найкраща одповідь царському урядові на його денационалізаційні заходи?

До вас, шановні товариші, яких мало частина бачити на цьому зібранні, мов перше слово, мов перше прохання. Коли кожен з нас, вважаючи необхідним зараз же взятись за українización школи, зачитає себе, а хто ж провадитиме цю справу, кому ж доручити це конче потрібне і важливе діло?—одповідімо одностайно, одноголосно і рішуче: «Це наш святий обов'язок, ми мусимо, не вагаючись і не гаючи дорогого часу, взятись за це велике діло». Складаючи надію на когось іншого, чекати, що хтось зробить за нас ту роботу, яку негайно повинні самі зробити, не можна: ми мусимо,

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

зберіг своє національне добро і тільки чекав слушного часу, щоб привселюдно виявити його. По-за стінами офіційної школи кльаво йшла своя, рідна, національна освіта й самоосвіта. Значний процент молоді одкидкався на заклик до рідної освіти. Праці й постійні знання з целю впеваляли кожного народнього вчителю, що це не втерув живої педагогічного чуття, в тому, що народня школа повинна бути рідною, українською. Все це спричинилося до того, що, не вважаючи на всі заходи уряду, українські вчителі не загубили зв'язків з народом, не зневіршили в рідній школі, бодай хоч помаму готувалися до неї і зараз в великій кількості з'їхалися з різних самих далеких кутків на наш з'їзд, щоб гуртом порадились, як найкраще організувати і провадити в життя справу українзації школи. Хіба ж це не втішене з'являє, хіба ж це не найкраща одповідь царському урядові на його денационалізаційні заходи?

До вас, шановні товариші, яких мало частина бачити на цьому зібранні, мов перше слово, мов перше прохання. Коли кожен з нас, вважаючи необхідним зараз же взятись за українización школи, зачитає себе, а хто ж провадитиме цю справу, кому ж доручити це конче потрібне і важливе діло?—одповідімо одностайно, одноголосно і рішуче: «Це наш святий обов'язок, ми мусимо, не вагаючись і не гаючи дорогого часу, взятись за це велике діло». Складаючи надію на когось іншого, чекати, що хтось зробить за нас ту роботу, яку негайно повинні самі зробити, не можна: ми мусимо,

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у нас перед очима: у нас порівнюючи мало людей, які добре, науково знають рідну мову, історію, літературу і інші науки з поля українознавства. Та хоч проти нас був царський уряд, за нас було живе життя: живий народ не дав себе задати, він

ли все рідне, все українське. В наших університетах зовсім не було кафедр по українознавству; в нашій середній школі звичайно призначалися на вчительські посади або москалі, що завзято й уперто боролися з українською стихією своїх учнів, забороняючи їм читати рідних писемників і навіть розмовляти рідною мовою, або земляки, тилу «тоже малороссов», які з легким сумлінням з думою продали себе «за ласомство нещастя»; з підручників, що вживалися в наших школах після наказу центральної влади, старанно винишувалося все, що так чи інакше дотикалося до України. Ми минаючи, сучасного і майбутнього життя; та ж сама денационалізаційна тенденція панувала і в народній школі, що на її чолі стояли переважно русифікатори або люди, зовсім далекі од педагогіки, люди кар'єри, а не живого педагогічного діла. Сумні наслідки такої ганебного поводження з боку шкільної адміністрації у

І от тепер я знов пишу свої сторінки. Що в їх напишем? Усе буде блідим, як порівняти з книгою самого життя. А все ж таки рука сама бере перо і пише.

Вона хоче писати на стару, маче бо то сентиментальну тему.

Наші дні, даша нам широкую, як степи України, волю, дають нам, що на собі добре засмагли права дужчого од себе народу, несвідомі, темні вкази національної ворожості. Не скарж, не в кожній сфері життя і не в кожному з нас є той настрій. А я хочу, щоб життя на своїх сторінках не записала зовсім, що „в сьомій волідній, новій“ можуть бути не народи-брати, а народи-вороги. Особливо народи, яким треба жити поруч, хата з хатою, стріха з стріхою.

Не вбачаймо один в одного старих гріхів, не бажаймо йти їх там, де нема їх уже. Несімбо прапор братерства народів високо. Несімбо його незадлямовано! Нехай хто хоче зостатись в ясніз життя з тавром нетерпимости, грешить цям гріхом, а ми йдімо вперед без плями на своєму прапорі.

Святе твориться діло. Куеться чиста, як сонце воля народів,—от же чистими руками і сердцем чистам мейдай влюкується блискучий храм нового життя...

От що хотілося б написати на першій сторінці нового життя, як заповідь нових днів.

Леонід Чулий.

Керенський в Центральній Українській Раді.

О 8 год. вечора військовий міністр Керенський приїхав до Педагогічного Музею, де зпочатку прийшов на закриті засідання Виконавчого Комітету Центральної Ради, і пробув там з пів години, а потім прийшов на гору в велику залу засідань, де його уже чекали зібрані українці.

При вході Керенського привітали оклемаки і вигуками „Слава“. Міністр вийшов до трибуни і сказав невеличку промову.

„Дякую вас за вітання. В цих вітаннях я бачу, що український і російський народи, об'єднані спільним бажанням воли. Але я вас прошу, щоб ви розважно і мудро, як личить народам, котрий дозрів до того щоб мати ті права, які вони домагаються, шшли до здійснення цих прав.“

Я рад, що український народ об'єднується з російським народом, і вони обидва, сільно прагнучи, дійдуть до кращої будуччини і що всі українські домагання будуть здійснені „Установчим Зборам“.

Після промови міністр зараз же відїхав з Педагогічного Музею.

Телеграми.

Депутація Української Центральної Ради.

ПЕТРОГРАД, 16. Українські організації впродяж вчерашню зустріч депутатів Української Центральної Ради, яка прибула в Київ для докладу Тимчасовому Уряду потреб і бажаннів українського народу.

Важлива дипломатична нарада.

ЛОНДОН, 16. Офіційно повідомляють: вчора і сьогодні Рябо, Камбон, Пендеве, Фох, їх військові і дипломатичні радники мали нараду з англійським військовим кабінетом по важливим питанням, що торкаються обох країн. Про всі точках дійшли до повної згоди. Французькі представники вирушили до Франції.

шою національною справою), хто звернеться до нас за порадою, щоб разом з цим мати силу дати завжди дорогу, переконану одсім нашим ворогам, яких зараз вже багато, а згодом стане ще більше“).

Звичайно самотужки, особливо сидячи десь в глухому селі, важко працювати над самоосвітою і підготовуванням до роботи в рідній школі: бракуватиме і книжок, і—найголовніше—поради. Добре розуміючи важке становище вчителів, особливо народніх, Українське товариство шкільної освіти в Києві вирішило організувати в червні (юні) по всіх повітах Київської шкільної округи курси, на які й запрошує товаришів учителів. Мається на увазі в травні (май) одчинити курси, щоб підготувати відповіду кількість інструкторів, а ці вже інструктори будуть улаштувати курси по повітах. На курсах повітових буде викладатись українська мова, коротенька історія і література, методика грамоти, арифметика і інших наук народньої школи. „Хоч рідна мова і буде викладатись на курсах, але цілком зрозуміло, що тому, хто, дякуючи різним обставинам, одбився од рідної мови, забув її, самому треба працювати, щоб поповнити свої знання, щоб навчатись легкого і вільного орудувати рідною мовою не в простій тільки розмові, але й у шкільній роботі.“

Для цього протягом довгих літніх вакацій треба яко мога більше читати

* Відповіди вказівки що до літератури давсь у виче—ададанні показниках.

Постанова уряду про кари за пияцтво.

ПЕТРОГРАД, 17. Особлива постава Тимчасового Уряду в справі про накладання кари за вживання спиртних напінків, а разом і за правопорушення і замах на них, коли вони зроблені на підпитку, була складена 13 мая і найближчими днями оповіщена в зібраній законеній. Постанова карає так за перебування в прилюднім місці на підпитку, як і за вживання спиртних напінків в прилюдних місцях, яке може бути спокуюсь для інших. За такі вчинки карають тюрмою до півтора років. В разі предьянення до такого злочинства насильства над особою, крадіжки, відсуття чужого майна, бешкету по чужих жилах, а також і за замах на подібні правопорушення карають позбавленням всіх прав—і каторгою від 6 до 8 років за саме правопорушення і від 4 до 6 років за замах на ці вчинки.

Урядове рапорядження про дезертирство.

ПЕТРОГРАД, 18. Офіційно. Міністр—предсідатель кн. Львов видав такий наказ губернським, краєвським і міським комісарам в справі про дезертирств: 15 мая відкрити строк до якого всі дезертири повинні були явитись до розпорядження влади, для одправки їх до їхніх частин. Угайка з ліквідацією дезертирства недопустима, бо це розбещує армію і остаточно підірвае основні державности і громадянського обовязку до людости. Вживити негайних заходів, щоб оповістити по губернії про необхідність використати дезертирство з закликом до людости і громадянських організацій допомагати установам уряду розшукувати і одправляти до військських начальників дезертирів, які підлягають законній судовій відповідальности, бо вони ухилиються виконувати громадянський обовязок перед державою. Запропонуйте повітовим комісарам і установам міліції приступити до ліквідації дезертирства найрішучішими засобами, вимагаючи, в разі необхідности, допомоги від військової влади. Про становище справи і про вжиті засоби мене сповістити.

Дезертири йдуть на війну.

ГОМЕЛЬ, 18. В зв'язку з постановою багатьох селянських з'їздів позбавляти дезертирів права надїлення їх землею—почалась збільшена яква до військських начальників дозиртирів.

Призначення Д. Лотоцького.

ПЕТРОГРАД, 18. д. Лотоцького призначили черновицьким губернським комісаром.

Пояснення міністра хліборобства Чернова.

ПЕТРОГРАД, 18. Офіційно. Засідання Тимчасового Уряду 17 мая. Члени Тимчасового Уряду висловили міністру хліборобства Чернову побажання щоб він особисто дав пояснення з приводу сказаної їм на селянському з'їзді промови, яка викликала, як відомо, численні коментарі тієї тенденції, що виявилась проти можливости наступання нашої армії. Чернов заявив, що його промову передали в цілковито перекрученому вигляді, і зміст її перебріханий. Чернов навів свою промову повністю, причому, як він каже, що до наступання він висловився таким чином: „Ви питаєте, якої думки про своєчасність наступання? Яко цивільний, що не бере у справах армії прямої участі, я утримаюсь вмішуватись туди, де стратегія повинна бути автономною. Военним людям видіште, коли і в яких розмірах допільні наступання і активна оборона. Вас, очевидно, турбують нетерпичні вигукки відомої частини преси про негайне наступання по всій лінії. Я справді не розумію, як можна кричати під руку людям, які працюють. Безвідповідальні сурмачі наступання в що би то сталося“.

Реформа Російського правосію.

ПЕТРОГРАД, 18. Міністр народньої Освіти Мануїлов запропонував попечителям шкільних округ вжити заходів до здійснення реформи російського правосію. З початком майбутнього шкільного року, згідно з заборогою особливої наради академії наук, скасовують літе-

телиць українських. На тих курсах, які, напри., в Києві, істнували досі за-для підготування вчителів гімназійних, конче потрібно завести кафедри української мови, літератури, історії, географії, взагалі всіх найголовніших наук з поля українознавства. Як відомо, Тимчасовий Уряд дав свою згоду на те, щоб в учительських семінаріях і інститутах, а також вищих школах ріжних типів з нового академічного року були заведені кафедри українознавства: мови, літератури, історії, географії і инш. Ми здобули право одчинити потрібні кафедри, але мусимо, що задовольняючись цям, простежити, щоб право негайно перейшло в життя, щоб ця справа не заважала і не одкладалася на довший час. На мою думку, добре було б, як би ми од з'їзду звернулися до уряду з відповідним меморіалом, а до сещії вищої освіти з проханяням про змови зараз-же, під час з'їзду, розробити й організувати справу реформи вищої школи,—підшукати потрібні відповідні сили для кожної кафедри і, якщо можна, поділити їх так, щоб по всіх університетах наших і вищих школах викладання українських наук обовязково почалося з нового академічного року. Разом з цям, маючи на увазі велике значіння вчительських інститутів та семінарій і майже цілком український склад їх, треба конче подбати про те, щоб з нового академічного року вони стали українськими школами.

Оце, шановні товариші, ті головніші думки, якими я хотів поділитись з вами, які хотів поставити до обговорення.

* Ты вчителям, які мають потребу в словниках, можна рекомендувати словники Грінченка, Тимченка, Уманця і Спілки, Дубровського та Домашицького.

в повнімістичній пресі трівають армію і збуджують в ній нервовість, коли їй треба без поміж працювати й працювати, збільшуючи свою організованість і оборудування всім необхідним. Я взагалі дуже боюсь надмірного вимушання політики, а тим більше безвідповідального політичанства, в стратегію. Підчас цієї війни це вимушання пауало всі карти в діяльности, яка має свою логіку. Сидячих новдач і сільбох авантюре було би, коли б меше було такого вимушання“. Члени Тимчасового Уряду були цілком задоволені поясненям Чернова.

Збільшення емісійного права на 2 мільярди.

ПЕТРОГРАД, 17. В засіданні 16 мая Тимчасовий Уряд знову обговорював пропозицію тимчасового керівника міністерством фінансов Терещенка про збільшення емісійного права на два мільярди карбованців. Всі члени Тимчасового Уряду ухвалили пропозицію Терещенка.

Роспорядження кн. Львова.

ПЕТРОГРАД, 18. Офіційно. Міністр-президент князь Львов надав губернським комісарам таке роспорядження.

По одержаням відомостям, де-які громадські комітети втручаються в роспорядження церковної влади, дозволяючи собі відмінити та припинити їх, а також давати свої роспорядження в сфері церковного життя, що викликає серед віруючих обурення. Таке самовільне втручання сільських, волостних, повітових і губернських громадських комітетів в церковне життя, котре визначається лише церковними законами, вважається непозбутними і протизаконним.

Пропоную вжити заходів для уникновения таких випадків і зробити відповідні розяснення зазначеним комітетам.

Події в Кронштаді.

ПЕТРОГРАД, 18. Через те, що виконавчий Комітет Кронштадської Ради робітничих та солдатських депутатів ухвалив постанову, що єдиною владою в Кронштаді є рада робітничих та солдатських депутатів, яка входить в безпосередній контакт з Тимчасовим Урядом і що всі адміністраційні посади в Кронштаді будуть зайняті членами виконавчого комітету—Кронштадський Комісар Тимчасового Уряду Пеллелєв звернувся до голови міністрів з проханяням увільнити його з посади Комісара в Кронштаді.

ПЕТРОГРАД, 18. Рада солдатських та робітничих депутатів Кронштадта 17 мая постановила, змістивши 210 голосів проти 40 (утрималось 8) звяз з до своїх рук фактичну владу врядуванням містом Кронштадтом і оповістити, що Кронштадт не визнає Тимчасового Уряду і усуне, або замінить своїми представниками всіх, які є в Кронштаді, представників влади і агентів уряду. Для змови з рештою Росії і з Петроградом постановлено, мнучучи Тимчасовий Уряд, звертатися безпосередньо до петроградської ради роб. та селд. депутатів. Міністр юстиції Переревєв, якого повідомили про постанову кронштадської ради роб. та селд. депутатів, постановив довести це до відомо Тимчасового Уряду, а потім здрорення останнього увійшов через петроградську раду роб. та селд. депутатів в переговори з кронштадською радою роб. та селд. депутатів, запропонувавши останній змінити свою постанову і увійти з ним в переговори.

Італійський фронт.

РИМ, 16. Офіційно повідомлення італійської головної квартири. На фронті Юлійських Альп ми, не вважаючи на погану погоду, розвили вчора наші позиції та уфортифікувались на захопленних нами районі де-на Карсе ми взяли, після сільного артилерійного підготування, добре уфортифіковані ворожі траншеї на схід від Джаміано. Ми перейшли річку Тімаву й заняли село Сан-Джованні на північний-захід від Дуіно, при цьому наше війське захопило девять гармат і 149 мимометів найновішого типу, які є в дуже гарному стані. В окрузі Горичі у ніч на 14 травня дві жорстокі атаки, які ворог вів на наші позиції на участю Воліче та узгірря на схід від цього міста—були відбиті. Минулої ночі ворог страшенно обстрілював наші позиції на узгір'ї „125“ на південні від кордону, після чого сильні піші відділи вели атаку й пробивали в одному місці до наших ліній, але зараз-же були вибиті звідтільа нашою контр-атакою, при цьому ми взяли 156 браунів, між ними три офіцери. Ворожі аероплани бомбардували замешкані людною пункти на нижньому Іонцо, але зробили малу шкоду. Крім цього ворог залетів аеропланом на Нью-Зафорте, не зробивши ніякої шкоди.

Мораторій.

ПЕТРОГРАД, 18. Міністр фінансів подав Тимчасовому Уряду проект мораторія по окольним рахункам і строкковим позикам під процентні папери. Мораторій вводиться на три місяці.

Відкриття австрійського рейхсрату.

СТОКГОЛЬМ, 18. Як повідомляють з Відня, 17 мая відбулося відкриття рейхсрату. Головою обрали бувшого голову німецького національного союзу Густава Гросса, який дякуючи палату за обрання сказав: „Стара габсбургська монархія в боротьбі, що нав'язана ворогами, виявила виключно живучість. Удар, наведений проти нас, сприяв лише більшому нашому зміцненню і об'єднанню. Але нас об'єднує непохитна воля витримати навязану боротьбу до почесного миру, який забезпечить нам незалежність і безпеку в майбутньому, одначе ми й на думці не маємо пригноблення інших народів“. Віцепрезидентами обрали поляка Гер-жана, селянського соціаліста Юкеля, соц.-демократа Пернерсторффера, словенця Попадичка, українця Романчука, румина Сімановича і чеха Удржала.

Робітничий рух в Франції.

ПАРИЖ, 18. Забастовки професійних організацій, що вимагають збільшення заробітної платні, нічались. Тепер інші жіночі організації почали ставити різні вимоги. На улицах були влаштовані демонстрації.

З Франції.

ПАРИЖ, 18. Палата Вьолетт обіцяє вшесть законопроект, аби перебити спекуляцію харчовими продуктами. Вже зроблено енергійні заходи проти спекуляції хлібом, милом, олією й сиром. Міністр пропонує організувати торгівлю в відкританні міських крамниць. Запаси м'яса будуть реєквізовані коли буде цього треба.

ри: „Б“, „О“ та „І“ прикметники всіх родів в першим та четвертім відмінках множини кічваються на „е“; другий відмінок одинки прикметників кічваються на „ого“ та „его“, замість „аго“ та „аго“.

ПЕТРОГРАД, 18. Селянський з'їзд ухвалив вивадати членам свого виконавчого комітету щодня по 15 карбованців, а членам з'їзду—по 5 карб. при готовому харчованню. Кількість членів з'їзду—1.340 чоловік.

ПЕТРОГРАД, 18. Офіційно. Міністерство фінансов ухвалило проект мораторія по окольним рахункам і строкковим позикам під процентні папери. Мораторій вводиться на три місяці.

Відкриття австрійського рейхсрату.

СТОКГОЛЬМ, 18. Як повідомляють з Відня, 17 мая відбулося відкриття рейхсрату. Головою обрали бувшого голову німецького національного союзу Густава Гросса, який дякуючи палату за обрання сказав: „Стара габсбургська монархія в боротьбі, що нав'язана ворогами, виявила виключно живучість. Удар, наведений проти нас, сприяв лише більшому нашому зміцненню і об'єднанню. Але нас об'єднує непохитна воля витримати навязану боротьбу до почесного миру, який забезпечить нам незалежність і безпеку в майбутньому, одначе ми й на думці не маємо пригноблення інших народів“. Віцепрезидентами обрали поляка Гер-жана, селянського соціаліста Юкеля, соц.-демократа Пернерсторффера, словенця Попадичка, українця Романчука, румина Сімановича і чеха Удржала.

Робітничий рух в Франції.

ПАРИЖ, 18. Забастовки професійних організацій, що вимагають збільшення заробітної платні, нічались. Тепер інші жіночі організації почали ставити різні вимоги. На улицах були влаштовані демонстрації.

З Франції.

ПАРИЖ, 18. Палата Вьолетт обіцяє вшесть законопроект, аби перебити спекуляцію харчовими продуктами. Вже зроблено енергійні заходи проти спекуляції хлібом, милом, олією й сиром. Міністр пропонує організувати торгівлю в відкританні міських крамниць. Запаси м'яса будуть реєквізовані коли буде цього треба.

Італійський фронт.

РИМ, 16. Офіційно повідомлення італійської головної квартири. На фронті Юлійських Альп ми, не вважаючи на погану погоду, розвили вчора наші позиції та уфортифікувались на захопленних нами районі де-на Карсе ми взяли, після сільного артилерійного підготування, добре уфортифіковані ворожі траншеї на схід від Джаміано. Ми перейшли річку Тімаву й заняли село Сан-Джованні на північний-захід від Дуіно, при цьому наше війське захопило девять гармат і 149 мимометів найновішого типу, які є в дуже гарному стані. В окрузі Горичі у ніч на 14 травня дві жорстокі атаки, які ворог вів на наші позиції на участю Воліче та узгірря на схід від цього міста—були відбиті. Минулої ночі ворог страшенно обстрілював наші позиції на узгір'ї „125“ на південні від кордону, після чого сильні піші відділи вели атаку й пробивали в одному місці до наших ліній, але зараз-же були вибиті звідтільа нашою контр-атакою, при цьому ми взяли 156 браунів, між ними три офіцери. Ворожі аероплани бомбардували замешкані людною пункти на нижньому Іонцо, але зробили малу шкоду. Крім цього ворог залетів аеропланом на Нью-Зафорте, не зробивши ніякої шкоди.

Італійський фронт.

РИМ, 17. Офіційно повідомлення італійської головної квартири. Артилерійний вогонь на трентинському фронті, в

Каріні, впродовж учорашнього дня не був дуже сильний, але досить жорстокий. На фронті Юлійських Альп, а особливо на участю Монте-Кулко та Воліче, на схід від Горичі, ворог учора знов вів уперті атаки на наші траншеї на горі „652“, і три з них попереджемі сільним артилерійним вогнем, закінчилися для нас успішно. Ми взяли в неволю 30 чоловіків. На Карсе енергійно тривала робота зміцнююча наші позиції. Штурм, ворожий на схід від Босомало, відпертий нашим гарматним вогнем. Між Джаміано та побережам ми побільшили наші позиції на захід від Медеадци, через місцеві наступові рухи. У день, 15 травня, після сільного бою, ми зблизи ворожий аероплан на схід від гори Сен-Марко.

Західний фронт.

ЛОНДОН, 17.—Офіційно сповіщення англійської головної квартири у Франції. Впродовж ночі ворожі напади були відбиті в окрузі Фонтен-Ле-Крузілля, на захід від Ланса. Наші патрулі добрались до ворожих траншеї на південні від Невшателя, вчинивши втратити їхнього гарнізону. Вільш не було нічого важного.

Справа бранців.

ПЕТРОГРАД, 18. Колегагенське бюро Московського мійського комітету допомоги російським бранцям повідомляло, що воно дістало можливість брати на себе доручення для бранців, які перебувають у Турції.

В Іспанії.

МАДРИД, 18. На арені бою біків у Мадриді відбувся величний мітінг, на якому ухвалено резолюцію, про необхідність для рятунку Іспанії порвати дипломатичні стосунки з Германією.

В Китаї.

ПЕКІН, 16. Ажхойський военний губернатор Ніси-Чунь послав президентові телеграму, в якій домагається повернення прем'єра Дуаньчжяка й загрожую об'явленням самостійности провинції.

Затвердження законопроектів фінляндських сеймом.

ГЕЛЬСІНФОРС, 18. Сейм прийняв законопроекти про громади та промислові права російських громадян Фінляндії. При законопроектах є резолюції. Сейм потвержує право, яке мусить увійти в виконання в порядку, установленому при участь сейму.

Початок шкільного року.

ПЕТРОГРАД, 17. В зв'язку з участю шкільних гуртків в сільсько-господарських працях міністр народньої освіти визнає можливим встановити строк початку навчання для шкль всіх типів—1 верісень (септальра) 1917 року.

Страшний внахід.

НЬЮ-ІОРК, 16. Повідомляють про відкриття нової вибухової речч, яку назвали терололом. Вона в багато разів сильніша за динаміт і тринітротолол. Внахід зробив віцепрезидент американської медико-фармацевтичної ліги доктором Дейф Волгофом, котрий заявляє, що досить п'яти гран терарола, щоби зруйнувати шотидесяти поверховий будинок. Тепер виробляють спосіб безпечного поводження з цією вибуховою реччю і надіються, що до часу висадки американського війська в європі проблема ця успішно буде розв'язана.

Арешт Маркова 2-го.

МОСКВА, 19. „Рус. Слово“ сповіщає: „ми одержали певну звістку, що в Курськській губернії арештовано Маркова 2-го.“

Проти Керенського.

ПЕТРОГРАД, 19. „Большевики“ почали похід проти Керенського, обвинувачуючи його за те, що він видав „злочинний наказ“ про підготування війська до нападу.

„Большевики“ вважають, що цей на-

Сподіваюся, що під час дискусії негайна і дуже важлива справа про складання кадрів українських учителів буде розв'язана далеко краще, ніж я помітив в своєму докладові.

Кінчаючи свою промову, ще раз звертаюсь до всього свідомого Українського вчительства з закликом до негайної щирої праці. Ставаймо негайно до роботи, клячмо до праці тих товаришів своїх, які ще не встигли злізти з знаменитої української патріотичної печі, організуємось, мамагаймось всіма силами, навіть за сучасних важких умов, яко мога швидче і ширше українизувати шкільну освіту.

Як що ми цього не зробимо, то виявимо себе негідними тієї волі, яку здобув наш нарід, ставемо чужими, ворожими за-для свого народу, втеремо звязок з могутним національним рухом і—в недалекому майбутньому національно свідомий нарід наш не простить нам цієї ганебної зради в саму важку, скрутну, важливу хвилину його життя. Настав великий, рішучий момент: воля і доля рідного краю і народу в руках його синів. Невже-ж ми не справимося надї, з якими дивиться на нас нарід?... Я вірю, що свідомий Український вчитель піде в одній лаві з всім рідним народом, щоб спільними зусиллями і невтомною працею захистити дорогу волю і вибороти рідному краю кращу долю. Вперед-же! „Слава і шана робітникам ширим,—сором недбадим усім!“.

В. Дурдуковський.

кав Керенського — перша спроба до встановлення власної диктатури.

Постанова З'їзду делегатів П.-З. фр. КАМ'ЯНЕЦЬ - ПОДІЛЬСЬКИЙ, 18.
В закритому засіданні делегатів армії півд.-зах. фронту з'їзд ухвалив резолюцію, де висловлюється за необхідність негайної організації по всіх частинах фронту штурмових колон, до яких увійдуть салдати і офіцери фронту під гаслом: "За свободу, землю, волю і мир всьому світу зі зброєю в руках вперед!" Організацію колон з'їзд доручає фронтовому комітетові і прохає раду робітничих та солдатських депутатів взяти на себе керівництво по організації ударних груп по всій російській армії.

Національний рух.
ПЕТРОГРАД, 18. З приводу чуток про те, що на конференції поляків у Стокгольмі брали участь представники Литви, литовська національна рада повідомляє, що ніхто з представників литовського народу в цій конференції не брав участі. Литовський народ визнає, що єдиною справедливою буде, коли Литва, через міжнародне визнання, дістане можливість самій визначити як форму своєї лад, так стосунки з сусідніми народами.

Заява міністра Тома.
ЖЕНЕВА, 16. Французький міністр Тома заявив журналістам, що він дивиться з певним довір'ям на становище Росії. Російська армія на фронті зробила втішне враження, надаючи надії на саме швидке закінчення війни.

В Австрії.
СТОКГОЛЬМ, 17. Віденська "Нейфрейне-Прессе", обговорюючи мирні умови Австрії робить таку заяву: "Для Австрії вважається кінцею необхідною воля корабельства по Адриатичному морю і Дунаю, для чого їй потрібно володіти горою Ловчен. Албанія повинна бути виключена".

Серед калмиків.
НОВОЧЕРКАСЬК, 18. Народа калмицького духовенства на хурті Деяєвськом постановили: всі справи рішення колективно з башами всіх калмицьких хуртів. Головним башкою призначено башпа донських калмиків Борманджіннов.

Розгром салдатів замку князя Святополк-Мирського.
МІНСЬК, 17. Фронтальний комітет послав духу членів, аби розібрати справу про розгром замку князя Святополк-Мирського та провину вищого воєнного начальства, яке відмовилось здержувати від погрому п'яних салдатів. В погромі брали участь два запасових батальйони, котрі розбили потайний погрибник з бочками старої горілки. Погром почався після того, коли довелися до в'язниці запертого в селі князя і його вояків.

Робітники.
РОГАЧІВ, 17. Робітники скляної фабрики, Недоїнської волості, арештували адміністрацію й заволоділи мільйонною фабрикою, яку записано на боготворні ціли.

Аграрні розрухи.
МІНСЬК, 17. З губерній повідомляють, що аграрна розруха триває далі. На місця випадків їздять особи уповноважені комісаром, але нічого не допомагає.

Ріжні.
ПЕТРОГРАД, 18. Член Державної Думи барон Мендорф вийшов з Думи через те, що його призначено сенатором.

СЕВАСТОПОЛЬ, 16. Через піднесення твердих цін, селяни везуть хліб в великій кількості. Залізниця ж встигають розвозити зерно.

КАЛУГА, 17. Шість узброєних анархістів заявили маєток Чумазова, утворили комітет і діяють землю.

КУРСЬК, 17. Злодії ограбували словіську волость на 50,000 карбованців, які були заготовлені для салдатів.

НЬЮ-ІОРК, 18. Експорт Сполучених Штатів за рік до 1 квітня досяг шести мільярдів доларів, що є найбільшою цифрою за весь час.

ТАМБОВ, 18. В с. Круглому Лебедяньського повіту, з метою пограбування три злодії вбили двох солдатів. Спійманих злодінців також вбито.

АФІНИ, 17. На набережній пристані Федлерон на двох англійських лейтенантів напав узброєний злодинець Ка-вураско по професії крадець. Лейтенанта Бериса ранено ножом тяжко, а Кемпбел-ля легко.

Несчастя на морі.
СЕВАСТОПОЛЬ, 19. У чорноморському флоті скоїлось чимале несчастя. Вночі під час виконання важливої операції на морі розірвався катер. Вибухом вбито три офіцери, одного кадета і 11 матросів, ранено 3 офіцери і 26 матросів. Від вибуху пошковалось три катери, один з них пішов на дно.

В Сполучених штатах.
НЬЮ-ІОРК, 18. Вашингтонський кабінет прийняв поршню утворити центральну інституцію для підмоги харчових союзникам. Палата представників ухвалила біль, який уповноважує уряд перевірити харчові запаси. Через це саме входить в життя харчова диктатура.

1) з початку цього 1917—18-го року почати вчення в школі на українській мові, 2) прохати місцеву повітову управу і Українську шкільну Радю надіслати в їхню школу учителів-українців, або тих, які знають українську мову, 3) написати з України через місцеву повітову Українську Шкільну Радю всі ті підручники, які необхідні для навчання дітей українських рідною мовою, 4) прохати місцеву Українську повітову Шкільну Радю повідомити громадянство про те, що буде зроблено Радою по цій постанові.

Розслід трусів у сім'ї Романових.
Командуючий флотом адмірал Колчаєв зробив такого наказу: "Воснийн та морський міністр Керенський наказав мені зараз-же зробити розслідування для того, щоб дізнатись, ким і з чийого наказу було зроблено труса в Ай-Тодорі, Чапрі й Дильбері у членів сім'ї Романових, тому що тимчасовий уряд ніяких розпоряджень про труса не робив, розшукати та повернути власникам все украдене підчас труса, а питання про неможливе поводження осіб, що робили труса, поставити на суд честі. Розслід цей повинно зробити строчно. Тому наказую закінчити його як можна скоріше".

Місцеві бої.
Петроградська місцева дума зняла питання про вивуск за браком грошей мійських бон для виплати жалування слухачам та платі мійським шкідникам. За якими час після війни бої будуть погашені.

Московські газети підписали роздубіку ціну на газети до 10 коп., відповідно збільшивши й підписку платною до 2 карб. 50 коп. на місяць. За браком паперу в Москві газети виходять тільки тричі на тиждень, в розмірі одного листа й тричі на тиждень в розмірі 1½ листа.

Морози.
З Севастополя повідомляють, що морози прибили хліб, городяну та садівнику. Збитки місяцями дуже великі. Попсовані також і виноградники північних схилів.

З'їзди.
З Петрограду повідомляють, що десятиднівний з'їзд воєнних— поляків одкрився в Петрограді 25-го мая. З'їзд раніш не був дозволений Гучковим, тепер Керенський дозволив. Прибуде чотирьох делегатів з фронту, тилу, Сибіру й Кавказу.

З Москви телеграфують, що в неділю (21-го) в Москві одкривається з'їзд делегатів московської округи.

З Петрограду повідомляють, що всеросійський з'їзд ротних фельдшерів складає на 1-е червня в Петрограді з'їзд делегатів.

В Петрограді одкривається з'їзд місцевих комітетів для обговорення нинішніх питань у зв'язку з становищем лісопромисловців в сучасний момент.

В Омську (Сибір) одбуваються народні читання українською мовою, влаштовані Радою Омської Української Вільної Громади.

В Фінляндії.
Фінляндський сойм домагається від Тимчасового Уряду, аби він передав фінляндському сенату право затверджувати закони, ухвалені соймом. Уряд йому одмовив. В останньому засіданні сойм, розглядаючи закон про боротьбу з харчовим кризісом, мав вирішити питання про те, хто буде затверджувати цей закон. З приводу цього сойм, ухваливши харчовий закон, прийняв таку постанову, запропоновану с.д. фракцією: "Сойм, не відмовляючись від свого права вирішення питання про те, кому повинно належати право затвердження фінляндських законів, даючи одначе свою згоду на затверження цього закону російським Тимчасовим Урядом, ухвалює цей законопроект". Ця резолюція стала підставою для дальших переговорів фінляндського сенату з Тимчасовим Урядом. В зв'язку з цим варто зазначити виступ Керенського в Гельсінфорсі перед салдатами й матросами. Міністр між иншим начав: "Треба бути обережним часто над нашою простотою, над відкритим серцем російських людей хотят грати свою негарну гру. І тут в Фінляндії—міністр підняв голос—нам треба бути особливо обережними, бо нашу великодушність, нашу любов можуть зрозуміти, як слабкість і безсилля не тільки німці. Революція, це творчість, революція, це сила і хай ніхто не думає, що російський революційний народ слабше старого царизму і що з ним можна не рахуватись. Ні, ви не будете рахуватись... Ця промова Керенського стала дуже до вподоби буржуазній пресі, що вважає в цих нятках Керенського першу пересторогу Фінляндії, в якій мовляв збільшився "сепаратистський" рух і яка заговорила з Росією тоном непримиримості й зневаги.

рідній мові (С. Черкасежка, Я. Чепіг, С. Русової), задачімй (рік І—ІІ—ІІІ і ІV-й, які склав Я. Чепіг), книжки по історії, географії та природознавству. Крім того, друкують ще книжки до "Української Педагогічної Бібліотеки" (В. Науменка, Ю. Сірого, С. Русової, Я. Чепіг та С. Черкасежка).

Авторів шкільних книжок, підручників, таблиць і т. ин., коли вони потрібні будуть видання своїх праць, просять надіслати ті праці до видавництва "Українська Школа".

В справах видавництва й замовлень просять звертатись до головної складу видавництва "Українська Школа", Київ, Велика Володимирська № 53, Крамниця "Час".

Відозва.
21 та 22 травня 1917 року, а саме на Зелених Святих, коли кожен українець прикрашує себе і свою хату зеленню і квіточками, має одбутись збір грошей на Український Національний Фонд. Кожен українець мусить одкрити своє серце і щедрою даткою сповнити свій обов'язок перед рідним Краєм.

Теж повинен зробити і кожен мешканець нашого краю, коли він є щиро прихильний до Українського Народу. Його обов'язком буде прикрасити себе в ці дні ознаками своєї пошани і любови до України і вкласти свою датку на Фонд просвіти і культури Українського Народу.

Велика Російська Революція повернула Україні застарілі права та вольности, розбила столітній кайдани і зробила Український Народ, як і всі інші Народи Росії,—вільним та рівним. Душа радії, серце палає горячим бажанням добра і щастя, але для переведення в життя своїх печучих потреб і бажань потрібні кошти.

Українець—великий і багатий народ, який одним хлібом своїм може прогодувати мало не всю Європу. Однак свідоме українство виходить з низів, з глибини самого народу, який до цього часу обирали, та обирали всіяні вельможні паки, що зрадили свій народ і зробили йому чужими. Отже наступає слушний час співати перед своїм народом і перш за все вимагає матеріальних жертв на користь народньої справи.

Ми ще не маємо своєї казни, що складалася б з податків та налогів на людність, не маємо ще своїх капіталів та підприємств, що давали б прибутки та доходи, а праця перед нами велика і важка.

Матеріальні силими вибодати в цей історичний час свій громадянський обов'язок перед Українським Народом мусимо своїми щедрими датками загойти ті неясні рани, які нанесені були йому протягом цілих століть, повернути йому хоч частину того, що нам взято з його багатогірної духовної і матеріальної скарбниці.

Хай не буде жадного на нашій землі, що не дав-би свою лепту на це святе діло.

Українська Центральна Рада прохає в ці дні національного підйому принести свій денний заробіток на користь великого народнього діла. Цей заклик найголовнішої нашої інституції ми—українці повинні прийняти, як голос самого народу і виконати його, як національний наказ. Думаємо, що цей заклик обертається й до всіх тих, хто працює на Україні й для України, хоча-б були люди і інших націй. Цим нашим братам—прихильникам пригадаємо обертвєні до них слова вашого поета Тараса Шевченка:

Подай-же руку козакові
І серце чисте подай
І купи іменем Христовим
Возлюбивим наш тихий рай.

Українська Військова Громада імені Гетьмана Петра Дорошенка при Київському Інтендантському складі.

Лист до Редації.
Вельмишановний пане Редакторе! Промимо не одмовити надрукувати у Вашій шановній газеті заяву вчителів вищих початкових шкіл Київщини.

На українському з'їзді вчителів 6-го квітня с. р. одним з промовців, учителем Київської вищої початкової школи було проголошено об'єднання всіх існуючих організацій вчителів вищих початкових шкіл Київщини, котра має на меті, як було сказано, роботи перешкоди українським організаціям в їх роботі по до української школи.

З приводу цього на перших загальних організаційних зборах учителів в п. школі на Київщині 6 квітня були внесені такі постанови: 1) завою промовця вважати цілком безпідставною, бо організація вчителів в м. школі до того часу не було, а на ініціативних і делегатських зібраннях робота йшла згідно з сучасним моментом 2) вирішено послати трьох представників в "Шкільну Радю" для зв'язку роботи організації і "Шкільної Ради".

Ім-же доручено передати про безпідставність об'єднання, яке мало місце на з'їзді.

Председатель зборів А. Федоров.
Секретарь З. Туточкина.

ковним проводом і великою масою народу, в супроводі місцевого хору, при згромадженні пісень підійшов до народнього дому. Коло кримяці відслужили панахиду по Тарасові Шевченкові і тих борців, що шпали жертвою за волю під час революції. Увесь народ впа на коліна. Потім священник сказав промову в котрій закликав людей до спокою, праці і порядку, просячи не допускати сваволі, заколоту та злочинства. Після промови маніфестанти з прапорами і портретом Шевченка прибрали руніками, барв'янком та квіточками відпровадили до церкви коротви та образи. Хор під орудою вчителя Ромаєва проспівав "Ще не вмерла", оркестр загра Марсельєву і маніфестація вернулася до товариського дому, де був поданий присутнім обід. Тимчасом хор на сцені театру співав укр. пісню. По обіді хор проспівав перед портретом Шевченка, уміщеним на місці царського "заповіта", і маніфестація пішла по селу з укр. піснями і промовами. Над вечір перед товариською хатою до маніфестантів звернувся з промовою начальник мільції Х. Він висловив глибоке задоволення, що в Яланці так гарно і врочисто улаштоване народне свято. Потім закликав людей і на далі прирмувати до кращого життя, науки, правди і любови.

Зворушений подіями народ постановив по року святкувати цей день. На

святі було сила людей з сусідніх сел: Ройзкь, Патівки та Лісничого. Зібрано хліба для війська більш 1000 пудів.

Од Контори.
Всіх п.п. Передплатників, що пишуть газету в розстрочку контора просить не забаритись вислати належні з них гроші і щоб не задержувалась висилка газети.

Редактор Андрій Ніковський.
Видав. Товариство підмоги літературі, науці і штуці.

Оповістки.
Крамияцька Повітова; Земська Управа, запрошує на посаду шкільного інструктора-учителя, методиста, свідомого українця. Платня йому визначена 1800 карб. на рік; роз'їзди на земських конях безплатні. Член Управи В. Злотчанський. 3—46—2

Потрібно 3—4 кімнати з кухн. За допом. даю 50 карб. на гром. справу. Безаківська 8. Книгарня. Скриньку. 3—41—3

Театр Городського Народ. Дому
Понеділок, **ЛИМЕРІВНА**, драма на 5 дій
22-го травня: **П. Мирного.**
23-го на користь першого українського імені Богдана Хмельницького поляк й Військового клубу імені гетьмана Павла Полуботка — **Вій**, оперет. феєрія на 4 дій по Гоголю Кропівницького.

Літній Театр Купецького Зібрання
Сьогодні, **Ой не ходи Грицю**, на 5 дій.
20-го травня:
У неділю, 21-го: у день на користь Українського Національного Фонду: 1) **Коза-Дереза**, опера на 1 дію Лисенка; 2) **Сватання на вечерниці**.
У ввечір: **За Волю і Правду**, на 5 дій. — Понеділок, 22-го: **Циганна Аза**, на 5 дій. — Вівторок, 23-го: **Вій**, на 4 дій.

Театр Городського Народного Дому
Ансамбль Молодого Українського Театру (театральна молодь).
На користь Національного Фонду.
21-го травня в другий раз — **Вазар** — Винниченка.
Квітки продаються в Педагог. Музею і в касі театра.

День Українського Національного Фонду.
21-го Май.
1) **Мітинг.** 2) **Концертний відділ.** 3) **Живі історичні ілюстрації.**
Неділя, 21 Май. В Оперному Театрі.
СПЕКТАКЛЬ труппи М. К. Садовського.
1) **Осінь.** — 2) **Останній сніг.** — 3) **По Ревії.**
В Троїцькому Народному Домі.
Субботу, 20-го Май: **МІТИНГ** У. С. Д. роб. парт. та Укр. парт. С.-Р.
Неділя, 21-го Май: **СПЕКТАКЛЬ** "Української театральної молоді":
Вазар, п'єса В. Винниченка.
У Купецьким Саду. В неділю, 21 Май.
Велика Дитяча Гулянка.
Дитячий спектакль труппи Колесниченка опера М. Лисенка
Коза-Дереза і Сватання на вечерниці.
В Царському Саду. Неділя, 21-го і понеділок, 22-го.
Велика Народня Гулянка
— Військового Клубу Гетьмана Полуботка. —
Весь прибуток з цих вистав піде на Українсь. Націон. Фонд.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА
з 1-го травня
на газету політичну, економічну й літературну

"НОВА РАДА"
Газета виходить у Київі щодня окрім понеділків, і днів після великих свят.
Адреса: Київ, Вел. Володимирська ч. 42.
Умови передплати:
На 3 м. 6-80 р., на 2 м. 4-50 р., на 1 м. 2-30 р. Гроші можна надсилати частками, але не менше трьох карб. кожного разу.
Ціна окремого числа 10 коп. На провінції і на ст. залізниц 11 коп.
Редактор **А. Ніковський**.
Видавець: "Товариство для підмоги українській науці, літературі і штуці в Київі".

Потрібні
СЛОВОЛІТЧИК-СТЕРЕОТІПЩИК
І СЛАДАЧІ
у друкарню Акц. Т-ва "Петро Барський",
Хрещатик № 40.
Друкарня Акц. Т-ва "Петро Барський" у Київі

Література, наука.

Видавництво "Українська Школа". В Київі закладось нове видавництво "Українська Школа" під орудою С. Русової, Ю. Сірого, Я. Чепіг та С. Черкасежка. Видавництво це ставить собі завданням негайно як найкраще обробити рідну початкову школу й постачати їй усе, чого вимагає для цього сучасна педагогіка. Через те, що технічні умови друку саме тепер не дають змоги як найкраще розвинути видавничу продукцію, видавництво змушено поділяти працю над двома: 1) видання того, що потрібно негайно в першу чергу і 2) видання того, без чого поки-що можна обійтись.

Отже на першому етапі будуть вийти в друку не всі передручені та надручені

Дописи

В С. ЯЛАНЦІ (на Поділлі) 9 травня в с. Яланці одбулась маніфестація. О 3 годниці дня зібралось маніфестантів на найб'єжш в Яланці. Маніфестантська Верховна Рада утворена з сер-